

УДК 658.589

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СТВОРЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ
ІННОВАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

А.О. Тищенко

ДВНЗ "Донецький національний технічний університет"

Досліджено науково-теоретичні основи формування системи управління інноваційною діяльністю підприємства. Обґрунтовано використання системного підходу в управлінні інноваційною діяльністю. Виявлено особливості системи управління інноваційною діяльністю.

Підґрунтям ефективної діяльності кожного підприємства, стійкого економічного розвитку кожної держави є інноваційні процеси. В сучасних умовах інноваційна діяльність підприємств України є недостатньо активною, знижується питома вага підприємств, що впроваджували інновації, кількість впроваджених нових технологічних процесів (табл. 1) [1], що обумовлює повільність інноваційних процесів. Це свідчить про існування проблем в інноваційній діяльності підприємств України, відсутність ефективної системи управління інноваційною діяльністю підприємства.

Таблиця 1

Впровадження інновацій на промислових підприємствах України

Роки	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Питома вага підприємств, що впроваджували інновації. %	14,8	14,3	14,6	11,5	10	8,2	10	11,5
Впроваджено нових технологічних процесів, процесів	1403	1421	1142	1482	1727	1808	1145	1419
Освоєно виробництво нових видів продукції,* найменувань	15323	19484	22847	7416	3978	3152	2408	2526

Вивченню поняття "управління" та його функцій надавалось багато уваги закордонними й українськими вченими: Б. Санто, О.І. Амоша, Л.І. Федулова, В.М. Хобта. В той же час застосування

системного підходу до управління інноваційною діяльністю теоретично досліджено недостатньо, а у практиці він майже не використовується. Тому потребує поглиблення вивчення теоретичних аспектів створення системи управління інноваційною діяльністю підприємства.

Метою даної статті є подальший розвиток науково-теоретичних основ створення системи управління інноваційною діяльністю.

Враховуючи, що система – це сукупність складових елементів і взаємозв'язків між ними, для її створення вважається необхідним здійснювати наступні етапи у запропонованій послідовності:

1. Розгляд об'єкта діяльності як системи, тобто як відмежованої множини взаємодіючих елементів.
2. Визначення складу, структури й організації елементів і частин системи, виявлення провідних взаємодій між ними.
3. Виявлення зовнішніх зв'язків системи, виділення з них головних.
4. Визначення функції системи і її ролей серед інших систем.
5. Аналіз діалектики структури й функції системи.
6. Виявлення на цій основі закономірностей і тенденцій розвитку системи.

Поняття "управління" в сучасній економічній науці має безліч характеристик, загальноприйнятий зміст яких не визначено.

П. Друкер визначив управління як особливий вид діяльності, що перетворює неорганізовану юрбу в ефективну цілеспрямовану продуктивну групу. Управління, як таке, є стимулюючим елементом соціальних змін і прикладом значних соціальних змін [2].

Визначення, що розкриває функції управління сформульовано М. Месконом, М. Альбертом і Ф. Хедоурі [3, с. 38]. Управління – це процес планування, організації, мотивації й контролю, необхідний для того, щоб сформулювати й досягти цілей організації.

У 50-х роках 20-го сторіччя вперше використаний системний підхід в управлінні, що дозволило підвищити ефективність досягнення цілей організації завдяки уявленню її як сукупності елементів, які нерозривно пов'язані між собою і з зовнішнім середовищем.

Виходячи з загальних положень і вимог теорії систем, процес управління складається з послідовності таких етапів.

1. Упізнавання фактора середовища, з яким зіштовхується людина, в усьому різноманітті процесів навколишнього світу.
2. Формування стереотипу розпізнавання фактора на майбутнє.
3. Формування вектора цілей управління відносно даного фактора

й внесення цього вектора цілей у загальний вектор цілей свого поведження.

4. Формування цільової функції управління на основі вирішення завдання про стійке у змісті передбачуваності поведження.

5. Організація цілеспрямованої керуючої структури, що несе цільову функцію управління.

6. Контроль (спостереження) за діяльністю структури.

7. Ліквідація структури у випадку непотрібності або підтримка її в працездатному стані до наступного використання.

Етапи проміжні між перш і сьомим можна поєднувати або розбивати ще більш детально, але відсутність першого або другого етапу свідчить про фактичну відсутність управління. Фундаментальний аналіз дозволяє здійснювати управління тільки із шостого рівня. Це означає, що обов'язковою передумовою виконання аналізу є розпізнання явища, розроблення системи стереотипів, вироблення концепції діяльності.

Згідно класичної теорії управління у загальному вигляді система управління складається з об'єкта управління, суб'єкта управління (регулятора), зв'язків між ними і з зовнішнім середовищем. У соціальних і економічних системах управління здійснюється свідомо, тобто керуюча система формується суб'єктом управління, який забезпечує цілеспрямоване поведження, що пристосовується до умов зміни середовища. Використання системного підходу при створенні структурної моделі підприємства надає можливість формалізувати оперативне управління (рис. 1).

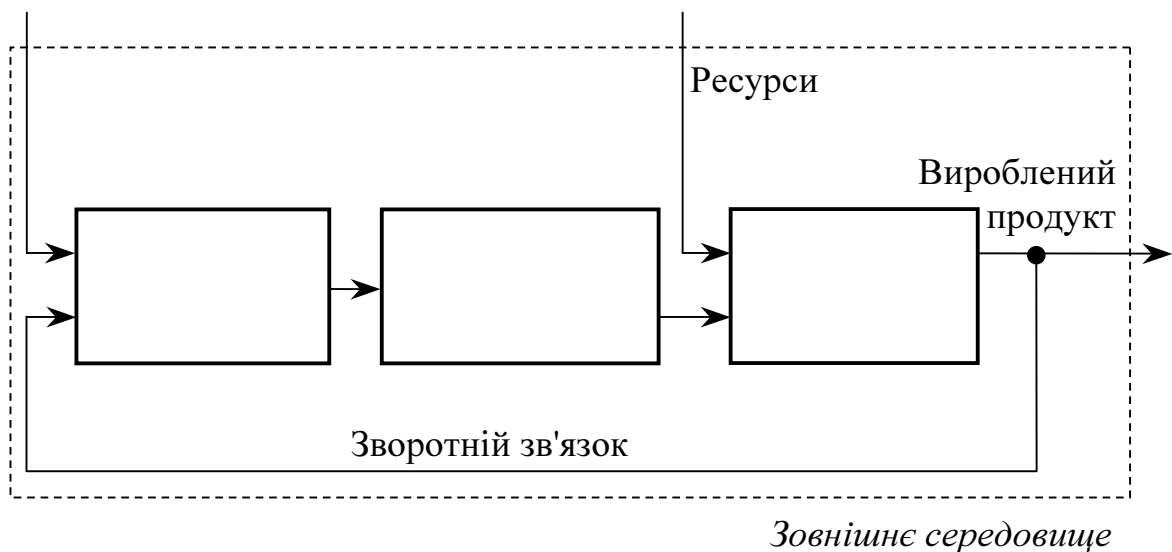

Рис. 1. Модель процесу оперативного управління

Система управління інноваційною діяльністю як об'єкт дослідження має певні особливості. Основним результатом інноваційної діяльності є інноваційний продукт. Необхідність інноваційної діяльності обумовлена новими або такими, що знов постають, потребами суб'єктів господарювання або суспільства. Підґрунтям виникнення інновацій є нові знання. Таким чином, в системі управління інноваційною діяльністю керуючим впливом, який формує завдання на результат, є нові знання і нові потреби. На процес створення інноваційного продукту постійно впливає зовнішнє середовище через зміни кон'юнктури ринку, з'явлення нових технологій, продукції, конкурентів, місця підприємства на ринку й інше.

Отже система управління інноваційною діяльністю являє собою сукупність економічних, мотиваційних, організаційних і правових засобів і методів управління інноваційною діяльністю підприємства. Створення такої системи дозволить здійснювати ефективне управління інноваційною діяльністю підприємства, що є необхідною умовою для забезпечення економічно ефективної реалізації цілей підприємства, стабільного розвитку, економічної стійкості, високого рівня конкурентоспроможності, успішного функціонування на ринку.

Бібліографічні посилання

1. Інформація офіційного сайту Державного комітету статистики України // http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2005/ni/ind_rik/ind_u/2002.html
2. Drucker P.F. "A New Discipline" Success! January-February 1987., с. 18.
3. Мескон М., Альберт М., Хедоури Ф. Основы менеджмента. Пер. с англ. – М.: Дело, 2002. – 702 с.

24.04.2008